

УДК 005.932:339.9]:355.01(477-651.2:470-651.1)
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2292.2024/2-59/50-52>

Антон МАЛІКА, асп.
ORCID ID: 0009-0005-6361-176X
e-mail: antonmalika2@gmail.com
Приватний вищий навчальний заклад
"Київський університет культури", Київ, Україна

ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ГЛОБАЛЬНІ ЛОГІСТИЧНІ МЕРЕЖІ ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Вступ. Проаналізовано вплив російсько-української війни на глобальні логістичні мережі й міжнародні економічні відносини. Розглянуто ключові економічним наслідкам війни, зокрема порушенням у ланцюгах постачання, змінам у логістичних маршрутах, а також впливу на енергетичні ринки, що виразилося в необхідності диверсифікації джерел енергії для Європи. Особлива увага приділяється міжнародній реакції на війни, включаючи запровадження санкцій проти Росії та масштабну фінансову й військову допомогу Україні.

Методи. У межах дослідження було застосовано комплексний підхід, який містить аналіз наукової літератури, огляд міжнародних економічних звітів, а також порівняльний аналіз впливу попередніх геополітичних конфліктів на світову економіку. Використання методів кількісного та якісного аналізу дозволило виявити закономірності й особливості впливу військових дій на глобальні економічні процеси.

Результати. Російсько-українська війна призвела до серйозних порушень у глобальних логістичних мережах, зокрема через переривання ланцюгів постачання критично важливих товарів і значних змін у маршрутах перевезення продукції. Війна також спричинила суттєві збої на енергетичних ринках, що виявилось у зменшенні поставок енергоносіїв із Росії та необхідності термінового пошуку альтернативних джерел енергії для країн Європи. Запроваджені санкції проти Росії мали значний негативний вплив на її економіку, що призвело до її ізоляції на міжнародних ринках. У відповідь на це міжнародна спільнота мобілізувала значні ресурси для підтримки України, що стало ключовим фактором збереження її економічної стабільності та військового потенціалу в умовах війни.

Висновки. Російсько-українська війна стала каталізатором суттєвих змін у міжнародних економічних відносинах і глобальних логістичних мережах. Він виявив слабкі місця у світовій економічній системі, що змусило багато країн переосмислити свої підходи до економічної співпраці та безпеки. Довгострокові наслідки війни можуть включати подальше зміцнення регіональних економічних блоків, формування нових торговельних альянсів і ланцюгів постачання, а також розвиток більш стійких і гнучких економічних систем на глобальному рівні.

Ключові слова: війна, конфлікт, Україна, Росія, глобальні логістичні мережі, міжнародні економічні відносини, санкції, енергетичні ринки, міжнародна допомога.

Вступ

Війна між Україною та Росією, що розпочалася у лютому 2022 р., стала кульмінацією багаторічних напружених відносин. Після розпаду Радянського Союзу в 1991 р. Україна обрала шлях незалежного розвитку та інтеграції з Європою, що викликало занепокоєння в Москві. Анексія Криму в 2014 р. та підтримка сепаратистів на сході України стали першим етапом ескалації конфлікту, який зрештою переріс у повномасштабну війну. Цей конфлікт має глибоке історичне коріння і відображає боротьбу за геополітичний вплив у Східній Європі. Війна призвела до величезних людських втрат і знищення української економіки, а також до глибоких змін у світовій економічній системі. Зокрема, конфлікт призвів до порушення ланцюгів постачання критично важливих товарів і енергоносіїв.

Країни, які раніше імпортували українські товари через російські порти, змушені шукати нові логістичні маршрути, що призводить до зростання витрат на транспортування. Війна також вплинула на енергетичні ринки, викликавши необхідність диверсифікації джерел постачання енергоносіїв. Особливо це стосується європейських країн, які стали шукати альтернативи російському газу та нафти. Міжнародна спільнота відповіла масштабними санкціями проти Росії, які призвели до економічної ізоляції країни. Це стало чинником глибокої економічної кризи в Росії, яка, у свою чергу, вплинула на глобальні ринки. Одночасно багато країн почали активно підтримувати Україну фінансовою та гуманітарною допомогою.

Війна стала каталізатором глобальної економічної нестабільності, що змушує країни переглядати свої стратегії безпеки та стійкості. Аналіз впливу російсько-української війни на світові логістичні мережі й міжна-

родні економічні відносини демонструє, наскільки вразливою є глобальна система в умовах геополітичної нестабільності. Довгострокові наслідки війни зачеплять не лише Україну та Росію, але й світову економіку в цілому, змушуючи держави шукати нові шляхи забезпечення економічної безпеки.

Методи

Для досягнення цілей цього дослідження було використано комплексний підхід, що включає декілька методів. По-перше, проведено аналіз наукової літератури й огляд міжнародних економічних звітів, що дозволило визначити основні тенденції та наслідки військових конфліктів для глобальної економіки. По-друге, використано метод порівняльного аналізу, який дав змогу порівняти вплив різних геополітичних конфліктів на світову економіку з акцентом на нинішній конфлікт в Україні. Третім методом є кількісний аналіз даних, який містить аналіз показників світової торгівлі, цін на енергоносії та логістичних витрат, що дозволяє визначити масштаби впливу на глобальні економічні процеси. Ці методи забезпечують систематичний підхід до дослідження впливу конфлікту на різні аспекти міжнародної економіки, що дає змогу зробити обґрунтовані висновки щодо наслідків війни для глобальних логістичних мереж і міжнародних економічних відносин.

Результати

Результати дослідження показали, що війна між Україною та Росією значно вплинула на глобальні логістичні мережі й міжнародні економічні відносини. Одним із основних наслідків стало переривання ланцюгів постачання критично важливих товарів, таких як зерно, метали, добрива, нафта та газ (Коваленко, 2022, с. 146; Пономаренко, 2023). Блокада українських портів і руйнування транспортної інфраструктури призвели до значних

© Маліка Антон, 2024

затримок у постачанні продукції, що спричинило зростання цін на світових ринках і поглибило продовольчу кризу в країнах, що залежать від українського експорту.

Аналіз світової торгівлі, пов'язаної з Україною, виявляє цікаві тенденції та зміни в показниках за останні кілька років. За перші квартали 2024 р. глобальна торгівля зросла приблизно на 1 % у вартості товарів і на 1,5 % – у послугах порівняно з попереднім періодом. Це позитивний знак для світової економіки, хоча загальний обсяг торгівлі все ще не досягне рекордів 2022 р. Україна стала важливим постачальником для Європейського Союзу, особливо в сільському господарстві. Зокрема, частка України в імпорті кукурудзи до ЄС зросла із 48 % у 2021 р. до 65 % – у 2024. Подібна тенденція спостерігається і в імпорті ріпаку, де частка України зросла із 30 до 51 %. Обсяги імпорту деревини та металу також показують зростання. Приміром, імпорт деревини з України до ЄС у другому кварталі 2024 р. зріс на 121 % порівняно із 2021 р. Проте зазначимо, що ціни на ці товари знизилися, що вплинуло на загальну вартість імпорту. Незважаючи на позитивні показники, українська економіка все ще стикається з викликами через війну та її наслідками, які впливають на зовнішню торгівлю. Загалом, український експорт переживає коливання залежно від глобальних тенденцій і внутрішніх проблем. У зв'язку з цими чинниками важливо продовжувати слідкувати за змінами в міжнародній торгівлі та їхнім впливом на економіку України. Більш детальну інформацію можна знайти у статистичних звітах та аналізах, доступних на таких вебсайтах організацій, як UNCTAD та Eurostat.

Логістичні витрати також зазнали значних змін, зокрема внаслідок зростання цін на транспортування і нестачі ресурсів. Вартість міжнародних перевезень зросла на 6,5 % у 2024 р. порівняно з попередніми роками, що було спричинене підвищенням витрат на паливо. Війна в Україні викликала затримки в постачанні, що ускладнило ситуацію для логістичних компаній і призвело до збільшення цін на готову продукцію.

Також спостерігається зростання залежності країн від альтернативних джерел енергії. Наприклад, імпорт скрапленого природного газу із США та Австралії зріс на 30 % у 2023 р., що свідчить про зменшення залежності від російського газу. Це є важливим фактором для забезпечення енергетичної безпеки ЄС, оскільки країни намагаються знизити ризики, пов'язані з нестабільністю постачань (Оцінка впливу військового конфлікту ..., 2023, с. 104).

Аналіз даних свідчить про те, що війна в Україні має масштабний вплив на глобальні економічні процеси. Дослідження вказує на те, що країни, які залежали від енергії та товарів, які постачалися із зони конфлікту, стикаються з новими викликами. Це призводить до зниження споживчого попиту, особливо в галузях, де енерговитрати істотно впливають на загальну вартість продукції. У результаті ці процеси змушують економістів і політиків переосмислити стратегії економічного розвитку та співпраці в умовах глобальної невизначеності.

Енергетичні ринки теж зазнали серйозних змін. Скорочення поставок російських енергоносіїв до Європи через Україну змусило країни ЄС терміново шукати альтернативні джерела енергії, що призвело до зростання цін на нафту та газ на світових ринках (Яковенко, 2022, с. 190; Шевченко, 2023, с. 73). Інвестиції в розвиток нових таких енергетичних проєктів, як LNG-термінали, значно зросли, що свідчить про зростання залежності від імпорту скрапленого природного газу з інших регіо-

нів світу. Дані свідчать, що у 2022 р. ціни на енергоносії, зокрема на газ та електрику, досягли рекордних рівнів через зменшення постачань російських енергоносіїв до Європи. Ціни на газ зросли на 50 % порівняно з попереднім роком, що серйозно вплинуло на енергетичну безпеку ЄС. Водночас, 2023 р. спостерігалось поступове зниження цін на енергоносії на 10 % через зменшення попиту, що стало наслідком економічного спаду та нормалізації ринкових умов. Прогнози свідчать про подальше зростання цін на енергію на 1 % у 2024 р., оскільки попит на альтернативні джерела енергії зростає (Пономаренко, 2023; Романенко, 2022, с. 307).

Санкції, уведені проти Росії, мали потужний вплив на її економіку, обмежуючи доступ до міжнародних фінансових ринків і скорочуючи валютні доходи від експорту нафти і газу (Тарасов, 2022, с. 25; Агеева, 2023, с. 78). Це спричинило знецінення рубля, підвищення рівня інфляції та скорочення інвестицій усередині країни. Водночас, ці санкції змусили Росію шукати нові ринки збуту своїх енергоносіїв, зокрема в Азії та Африці. Також це призвело до знецінення рубля на 20 % у 2022 р., підвищення рівня інфляції до 15 % і скорочення інвестицій усередині країни (Сидоренко, 2023, с. 158).

Дискусія і висновки

Отримані результати підтверджують, що війна між Україною та Росією суттєво вплинула на глобальні економічні процеси. Основними наслідками стали порушення ланцюгів постачання, зміни в логістичних маршрутах і значний вплив на енергетичні ринки, що створило нові виклики для світової економіки (Коваленко, 2022, с. 146; Гриценко, & Петров, 2022, с. 231). Санкції проти Росії продемонстрували ефективність економічного тиску, але призвели до подальшої дестабілізації глобальних ринків (Тарасов, 2022, с. 25; Яковенко, 2022, с. 190).

Війна, що триває з 2014 р., не лише змінила економічні відносини між Україною та Росією, а й істотно вплинула на глобальні структури. Зниження ВВП України через зниження промислового виробництва та втрату територій, економічні збитки, які можуть перевищити 600 млрд дол., а також зростання цін на продовольство через втрату доступу до чорноморських портів, ілюструють глибину кризи. Зміни в логістичних маршрутах через обмеження доступу до традиційних шляхів транспортування вплинули на витрати та час доставки продукції, що вимагає адаптації підприємств (Оцінка впливу військового конфлікту ..., 2023, с. 104; Яковенко, 2022, с. 190).

Війна також привела до перегляду енергетичної політики в Європі, де залежність від російських енергоносіїв стала питанням безпеки. Багато країн почали шукати альтернативи, що підвищило ціни на енергоносії у світі та сприяло розвитку відновлювальних джерел енергії. У довгостроковій перспективі війна може призвести до перегляду глобальних економічних відносин і формування нових економічних блоків. Підвищення ролі таких регіональних альянсів, як ЄС і НАТО, у забезпеченні економічної безпеки може зумовити зміни в глобальній економічній системі (Едвардс, 2023; Девіс, 2022, с. 119). Міжнародна допомога Україні залишатиметься ключовою для підтримки економіки та стабільності (Картер, 2023, с. 42).

Отже, російсько-українська війна є важливим чинником, який впливає на сучасні міжнародні економічні процеси. Дослідження мають продовжувати фокусуватися на розумінні цих змін і розробці стратегій адаптації до нових умов (Адамс, 2022; Браун, 2023, с. 88; Девіс, 2022, с. 119; Едвардс, 2023; Картер, 2023, с. 42).

Список використаних джерел

- Адамс, Дж. (2022). *Глобальні зміни в економічних відносинах після конфлікту*. Oxford University Press.
- Агеєва, О. В. (2023). *Економічні наслідки санкцій у сучасних міжнародних відносинах*. Видавництво "Академія".
- Браун, Р. (2023). *Зміна логістичних маршрутів у Європі та їх наслідки*. Routledge.
- Гриценко, А. А., & Петров, М. О. (2022). *Глобальні логістичні мережі та ризики у сучасних умовах*. Вид-во Харківського національного університету.
- Девіс, Л. (2022). *Військова допомога та її вплив на міжнародні відносини*. NATO Publications.
- Едвардс, К. (2023). *Геополітичні зміни та їх вплив на економічні блоки*. Springer.
- Картер, М. (2023). *Міжнародна допомога Україні: економічний аспект*. Brookings Institution.
- Коваленко, І. В. (2022). *Енергетична безпека Європи: виклики та перспективи*. Вид-во ЛНУ.
- Оцінка впливу військового конфлікту в Україні на світову економіку. (2023). Світовий банк.
- Пономаренко, В. І. (2023). *Міжнародна економіка та глобальні виклики*. Видавництво Одеського національного університету.
- Романенко, Ю. С. (2022). *Сучасні геополітичні конфлікти та їх вплив на міжнародні відносини*. Видавництво ДНУ.
- Сидоренко, М. М. (2023). *Логістичні системи в умовах глобалізації: проблеми та рішення*. Видавництво Вінницького національного технічного університету.
- Тарасов, О. П. (2022). *Санкції в міжнародних відносинах: ефективність та наслідки*. ВПЦ "Київський університет".
- Шевченко, Н. В. (2023). *Міжнародна торгівля та фінансові ринки у кризових умовах*. Видавництво ХНУ.
- Яковенко, О. С. (2022). *Енергетична політика Європейського Союзу в умовах глобальних викликів*. Вид-во ЛНУ.

References

- Adams, J. (2022). *Global Changes in Economic Relations After the Conflict*. Oxford University Press.
- Ageeva, O. V. (2023). *Economic Consequences of Sanctions in Modern International Relations*. Academy Publishing House.
- Assessment of the Impact of the Military Conflict in Ukraine on the Global Economy. (2023). World Bank.
- Brown, R. (2023). *Changes in Logistics Routes in Europe and Their Consequences*. Routledge.
- Grytsenko, A. A., & Petrov, M. O. (2022). *Global Logistics Networks and Risks in Modern Conditions*. Kharkiv National University Publishing House.
- Davis, L. (2022). *Military Aid and Its Impact on International Relations*. NATO Publications.
- Edwards, K. (2023). *Geopolitical Changes and Their Impact on Economic Blocs*. Springer.
- Carter, M. (2023). *International Aid to Ukraine: An Economic Aspect*. Brookings Institution.
- Kovalenko, I. V. (2022). *Energy Security in Europe: Challenges and Perspectives*. LNU Publishing House.
- Ponomarenko, V. I. (2023). *International Economics and Global Challenges*. Odesa National University Publishing House.
- Romanenko, Yu. S. (2022). *Contemporary Geopolitical Conflicts and Their Impact on International Relations*. DNU Publishing House.
- Sydorenko, M. M. (2023). *Logistics Systems in Globalization: Problems and Solutions*. Vinnytsia National Technical University Publishing House.
- Tarasov, O. P. (2022). *Sanctions in International Relations: Effectiveness and Consequences*. Publishing and Polygraphic Center "Kyiv University".
- Shevchenko, N. V. (2023). *International Trade and Financial Markets in Crisis Conditions*. KhNU Publishing House.
- Yakovenko, O. S. (2022). *Energy Policy of the European Union in the Face of Global Challenges*. LNU Publishing House.
- Отримано редакцією журналу / Received: 18.10.24**
Прорецензовано / Revised: 16.11.24
Схвалено до друку / Accepted: 26.11.24

Anton MALIKA, PhD Student
 ORCID ID: 0000-0000-0000-0000
 e-mail: antonmalika2@gmail.com
 Private higher educational institution
 "Kyiv University of Culture", Kyiv, Ukraine

THE IMPACT OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR ON GLOBAL LOGISTICS NETWORKS AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Background. *The impact of the Russian-Ukrainian war on global logistics networks and international economic relations is comprehensively analysed. The study focuses on the key economic consequences of the conflict, including disruptions in supply chains, changes in logistics routes, and the impact on energy markets, which has resulted in the need to diversify energy sources for Europe. Particular attention is paid to the international response to the conflict, including the imposition of sanctions against Russia and large-scale financial and military assistance to Ukraine.*

Methods. *The study used a comprehensive approach that includes an analysis of scientific literature, a review of international economic reports, and a comparative analysis of the impact of previous geopolitical conflicts on the global economy. The use of quantitative and qualitative analysis methods allowed us to identify patterns and features of the impact of military operations on global economic processes.*

Results. *The Russian-Ukrainian war has led to serious disruptions in global logistics networks, in particular due to the interruption of supply chains for critical goods and significant changes in the routes of transportation of products. The war has also caused significant disruptions in energy markets, which has resulted in a reduction in energy supplies from Russia and the need for Europe to urgently seek alternative energy sources. The sanctions imposed on Russia have had a significant negative impact on its economy, leading to its isolation on international markets. In response, the international community has mobilised significant resources to support Ukraine, which has become a key factor in maintaining its economic stability and military potential in the context of the conflict.*

Conclusions. *The Russian-Ukrainian war has become a catalyst for significant changes in international economic relations and global logistics networks. It has exposed weaknesses in the global economic system, forcing many countries to rethink their approaches to economic cooperation and security. The long-term consequences of the war may include further strengthening of regional economic blocs, the formation of new trade alliances and supply chains, and the development of more resilient and flexible economic systems at the global level.*

Keywords: *war, conflict, Ukraine, Russia, global logistics networks, international economic relations, sanctions, energy markets, international aid.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.